

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální ekonomika v Latinské Americe

(2012/C 143/06)

Zpravodaj: **pan CABRA DE LUNA**

Dne 18. ledna 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 svého jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Sociální ekonomika v Latinské Americe.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 24. ledna 2012.

Na 478. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 22. a 23. února 2012 (jednání ze dne 22. února 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Předmětem tohoto stanoviska je bližší pohled na sociální ekonomiku Latinské Ameriky jakožto organizovaný sektor občanské společnosti, který zpravidla zůstával mimo oblast spolupráce s Evropskou unií. Při realizaci tohoto rozboru budou respektovány odlišnosti Latinské Ameriky a zohledňovány rozdíly obou území. Z tohoto důvodu – bez ohledu na jiné možné pojmosloví – se pro účely tohoto textu považuje za nejvhodnější použití termínu „sociální a solidární ekonomika“ (SSE).

1.2 OSN svou rezolucí č. 47/90 vyhlásila první červencovou sobotu každého roku za Mezinárodní den družstev a rezolucí č. 64/136 rok 2012 Mezinárodním rokem družstev. Pozitivní aspekty družstevního hnutí a SSE uznala při různých příležitostech MOP (zejména svou rezolucí 193). Zájem o tento sektor projevil i MMF a Světová banka. EU se také opakovaně s uznáním vyjádřila o významu družstevního hnutí a sociální ekonomiky. Evropská investiční banka se účastní projektů s podniky SSE z Latinské Ameriky. Podobně i Mercosur a ostatní latinskoamerické instituce. Toto stanovisko se s nimi shoduje.

1.3 Toto stanovisko má za cíl stát se základem činnosti EHSV v rámci přípravy 7. schůze organizací občanské společnosti EU a Latinské Ameriky, která proběhne v roce 2012 v Santiagu de Chile. Navrhujeme, aby byli k přípravným pracím i na schůzi pozváni zástupci SSE z Latinské Ameriky a EU, aby bylo možné zabývat se obsahem tohoto stanoviska na základě konstruktivního dialogu. Navrhujeme rovněž, aby se 7. schůze vyslovila k výsledkům tohoto dialogu. EHSV konstatuje, že SSE v LA řeší závažné případy sociální a ekonomické nespravedlnosti a porušování základních práv. Jedná se o klíčový nástroj v boji za důstojnou práci a za to, aby již nedocházelo k neplnění socioekonomických norem, a z toho důvodu je nezbytný pro místní rozvoj a sociální soudržnost. SSE podněcuje pluralitu a ekonomickou demokracii. Proto se považuje za prioritní všechny tyto její vlastnosti a účinky podpořit a přispět tak k potřebné změně výrobního modelu.

1.4 Společná existence a spolupráce různých tendencí SSE v AL se považuje za velmi užitečnou. Na jedné straně podporou toho, aby SSE intenzivnějšího podnikatelského charakteru zdůrazňovala cíle vycházející ze zásad solidarity a neupřednostňovala navýšení zisků a více se podílela na dosažení všeobecného blahobytu. Na druhé straně snahou o to, aby SSE s vyšším podílem sociálně politické transformace uznala, že podniky musejí být efektivní a dosahovat zisku – vytvářením sítí, které jim umožní udržet se na trhu. Z toho důvodu SSE nesmí spočívat na ekonomice chudoby, nýbrž vycházet ze změny trendů, spájet rozvoj s hospodářským výkonem a sociální spravedlností tak, aby odstraňovala asymetrie všeho druhu.

1.5 SSE v LA trpí zásadními problémy, které znesnadňují její rozvoj: jedním z nejvýznamnějších je nedostatečná sociální a institucionální viditelnost. K tomu se přidává absence přísných postupů měření a kvantifikace, která neumožňuje prokázat její rozměr a významný sociální přínos. Je naléhavě zapotřebí výrazněji se zasadit o vypracování statistik v zemích Latinské Ameriky, jež by byly uznávány na mezinárodní úrovni; to předpokládá zapojení mezinárodních organizací, jako je ECLAC, ICA-Americas, FUNDIBES, CICOPA nebo CIRIEC. Nedostatečné zapojení jejich zastupitelských orgánů na úrovni institucí také představuje vážný problém, který se musí řešit tím, že bude uznána veřejnou správou a ostatními sociálními aktéry za partnera v rámci poradních institucí v oblasti sociálních a hospodářských politik. Hospodářské a ekonomické rady a další organizace občanské účasti jsou vhodným nástrojem také pro zapojení organizací SSE.

1.6 Absence integrovaných a participativních veřejných politik ve vztahu k SSE představuje, až na čestné výjimky, velkou překážku v její konsolidaci a rozvoji. Je nezbytné mít za překonané návrhy opírající se pouze o přímou hospodářskou pomoc bez protiplnění a naopak podpořit opatření určená na vyřešení problému s jejím financováním. Je nutné vytvořit strukturální politiky obecného zájmu včetně rozhodnutí v oblasti

legislativy, jakož i ve vzdělávání v oblasti inovací a v odborné přípravě, mimo jiné na úrovni vysokých škol. Pomocí zdravotních systémů řízených společně s uživateli se musí zvýšit zapojení SSE do rozvoje sociální ochrany. Je třeba upevnit skutečné státní politiky, které by byly kontinuální, nezávislé na změnách ve vládě.

1.7 Odbory a další sociální aktéři, včetně SSE, mohou ve vzájemné spolupráci plnit zásadní úlohu při rozvoji institucionálních mechanismů zaměřených na boj proti neregulérním postupům a podvodům souvisejícím s neformální ekonomikou a se vznikem fenoménu nepravých osob samostatně výdělečně činných. Dalším z cílů je zajistit důstojnou práci a sociální služby pro všechny a stimulovat aktivity zaměřené na zvyšování kvalifikace.

1.8 Úvahy a návrhy obsažené v tomto stanovisku by měly být vzaty v potaz v rámci politiky mezinárodní spolupráce EU ve vztahu k LA v oblasti SSE. Je nutné realizovat projekty spolupráce, jejichž účelem je vytvořit důvěryhodné podniky SSE, které by působily v oblasti sociální soudržnosti, místního rozvoje, plurality, ekonomické demokracie a maximální formalizace ekonomiky a práce. SSE musí být v rámci unijní spolupráce považována za prioritu, s cílem usnadnit vytváření sítí, které by fungovaly coby aktéři realizace politiky hospodářské spolupráce a společného rozvoje. Projekty spolupráce v oblasti SSE musí podporovat koordinaci svých aktérů a sítí a předcházet fragmentaci činnosti a duplicitám – je zásadní zajistit, aby tato činnost podporovala mezinárodního ducha a měla strategičtější charakter.

1.9 Zároveň je v tomto období celosvětové krize třeba posílit podnikatelské a obchodní vztahy mezi SSE z EU a SSE z Latinské Ameriky. Jako příklady hodné následování mohou posloužit zkušenosti s osvědčenými postupy. Je třeba zdůraznit, že je nutné, aby obchodní dohody podepsané se zeměmi Latinské Ameriky podpořily rozvoj malých a středních podniků a mikropodniků a konkrétně SSE.

2. Sociální ekonomika v Latinské Americe

2.1 Dvojnáčnost tohoto pojmu

2.1.1 Přístup tohoto stanoviska k SSE v LA vychází ze dvou neodmyslitelných předpokladů: na jedné straně z konstatování stávajících rozdílů v sociální realitě EU a LA. Na druhé straně z toho, že LA není homogenní. V tomto smyslu je výchozím bodem této analýzy maximální zohlednění této různorodosti. Dále ze záměru nalézt společné oblasti umožňující spolupráci za rovného postavení a s přihlédnutím ke změnám, k nimž v obou regionech dochází⁽¹⁾.

2.1.2 V LA se ve většině případů používají dva pojmy – sociální ekonomika a solidární ekonomika. Poslední z nich obecněji s tím, že panují spory ohledně pojmového významu (např. s koncepcí „lidové ekonomiky“). V Evropě se pojem SE ustálil a týká se konceptu s jasně podnikatelským zabarvením, který v systému funguje jako alternativní forma postupu a který nepovažuje „ziskovost“ za problém sám o sobě. U tohoto bodu je klíčovou otázkou způsob přerozdělení získaného přebytku, jelikož podnikatelská činnost v rámci SE musí být konkurenceschopná a přinášet zisk. V EU se pojem SE a jeho koncepce dočkaly širokého konsenzu⁽²⁾. V AL existují různé pohledy.

2.1.3 V posledních letech, zejména v důsledku politických a hospodářských změn provedených v LA, se pro tento sektor obvykle používá termín sociální a solidární ekonomika (SSE)⁽³⁾. Proto ho navrhuje jako referenci ve vztahu k LA.

2.1.4 Zprvé můžeme uvést, že pro celou SSE je společným rysem to, že je složená ze subjektů soukromého rázu, které byly založeny k uspokojení osobních a sociálních potřeb, a nikoli k zajištění příjmu pro investory kapitálu. Situace SSE v LA je v různých zemích odlišná, ačkoli některé modely jsou plně přítomny v každé z nich. Z těchto průsečíků snad bude možné naformulovat nejpřehlednější výklad tohoto pojmu. SSE v LA tvoří hlavně: družstva, vzájemné pojišťovny, nadace, asociace, zaměstnanecká družstva, organizace sociální solidarity, sdružení občanského charakteru a mikropodniky různého druhu. Tyto podniky a subjekty jsou založeny na solidaritě a sociální odpovědnosti. Většina z nich funguje na trhu, ale někdy si vytvářejí zvláštní trhy (např. Fair Trade – spravedlivý obchod), na nichž se uplatňují jiné principy než konkurence.

2.1.5 Organizace a podniky SSE mají odlišné rysy od veřejných či soukromých kapitálových organizací či podniků, ovšem také produkují statky a služby. Podniky SSE proto nejsou výlučně či prioritně subjekty charitativními, ale nejsou ani zcela neziskové – tvorba zisku je nutná. Hlavním tématem je způsob rozdělení zisků z činnosti, které se nepoměřují jen finanční rentabilitou a vytvářením prospěchu pro své členy a okolní prostředí, nýbrž také přidanou sociální hodnotou.

⁽²⁾ Stanovisko CESE INT/447, Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22–28, Různé typy podniků; zpráva Toia INI/2250/2008; stanovisko EHSV k tématu podpory družstevních společností v Evropě (Úř. věst. C 234, 22.9.2005); stanovisko CESE Sociální ekonomika a jednotný trh (není k dispozici v češtině) (Úř. věst. C 117, 26.4.2000). V tomto smyslu i nedávný španělský a portugalský zákon o sociální ekonomice z roku 2011 a rovněž další právní normy členských států upravující subjekty SSE.

⁽³⁾ Například tak činí MOP v nedávném pracovním dokumentu z roku 2010, který vypracovalo Mezinárodní vzdělávací středisko (ITCILO) na téma Sociální a solidární ekonomika: Budování společného porozumění.

⁽¹⁾ Dokument KOM(2009) 647 o strategii EU 2020. Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 48–54 Podpora socioekonomických otázek ve vztazích mezi EU a Latinskou Amerikou.

2.2 Dimenze a měření

2.2.1 Jedním z hlavních problémů, jež brzdí rozvoj SSE v Latinské Americe, jsou obtíže se systematickým uspořádáním informací o tomto sektoru, což způsobuje její neviditelnost ve společnosti. Je nutné znát, a nikoli pouze tušit, skutečný vliv SSE. Za této absence prvků měření je velmi těžké vyzdvihnout její skutečný sociální význam a rozdíly v porovnání s jinými typy podniků, pokud jde o dopad ekonomické, sociální a solidární činnosti. O to samé se u tohoto sektoru usiluje i v Evropě: statistické uznání, vytvoření důvěryhodných veřejných rejstříků a satelitních účtů pro každý institucionální sektor a oblast činnosti, a to s cílem dosáhnout větší viditelnosti. ⁽⁴⁾

2.3 Organizace SSE

2.3.1 Podobně jako tomu je u mnoha zemí EU, je také v LA prioritně nutné vyřešit absenci dostatečně konsolidovaného, integrovaného a účinného zastoupení SSE. Ačkoli v posledních letech došlo k výraznému pokroku, je nutné, aby se zastupitelské struktury různých druhů SSE integrovaly podle kritérií pyramidy, zdola nahoru, podle odvětví a území a vyhnuly se při tom roztržitému, vytváření konkurence mezi sebou a korporativismu. Kvůli své blízkosti k místním a regionálním orgánům je možné tyto organizace považovat za ohniska sociálního významu a inovací, mající schopnost reagovat na nejdůležitější socioekonomické problémy.

2.3.2 Když organizace SSE ⁽⁵⁾ dosáhnou uznání, které jim dává skutečnou schopnost účastnit se dialogu a vyjednávat, vytvářejí prostor vlivu, v němž dosahují synergií v oblasti budování kapacit, efektivnosti podniků, sociální odpovědnosti podniků, nových modelů řízení, boje se špatnými postupy a větší účinnosti hospodářského systému.

⁽⁴⁾ V Latinské Americe neexistují přesné statistiky, ale ze studií provedených nadací Fundibes do roku 2009 vyplývá, že zde v daném čase existovalo přibližně více než 700 000 organizací SSE s asi 14 mil. členů. Přesnou či přibližnou obecnou kvantifikaci navíc velmi komplikuje rozsáhlost neformálního odvětví ekonomiky v celém regionu. Podle ACI je Latinská Amerika regionem s nejrychleji rostoucím počtem nových družstev a jejich členů (2009); uruguayský institut Inacop uvádí několik údajů pro rok 2008: 1 164 družstev, 907 698 aktivních členů, roční produkce v hodnotě 1,708 miliard dolarů (3,2 % celkové produkce), 27 449 pracovníků. Rovněž pro rok 2008 – Argentina: 12 760 družstev a 9 392 713 do nich zapojených osob, 4 166 vzájemných společností a 4 997 067 zapojených osob, 289 460 pracovníků (zdroj: INAES); Chile: 1 152 družstev a 1 178 688 zapojených osob, 536 vzájemných společností (zdroj: Fundibes); Kolumbie: 8 533 družstev a 1 39 703 zapojených osob, 273 vzájemných společností a 4 758 do nich zapojených osob (zdroj: Confecoop); Guatemala: 841 družstev a 1 225 359 zapojených osob (několik různých zdrojů); Paraguay: 453 družstev a 1 110 000 zapojených osob (zdroj: Fundibes) Pro údaje o Brazílii viz poznámku pod čarou č. 9. Existují také studie poukazující na to, že SSE je proti krizi odolná. Ovšem všechny tyto údaje a analýzy jsou spíše intuitivní a přibližné než ověřitelné.

⁽⁵⁾ Příklady zastupitelských subjektů: Confecoop (Kolumbie), Conacoop (Kostarika), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguay), Confederación Hondureña de Cooperativas (Honduras), OCB (Brazílie), Conacoop (Dominikánská republika), Cudecoop (Uruguay), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria y Cosucoop (Mexiko). Na mezinárodní úrovni: ICA-Américas, Cicopa a další.

2.4 Veřejné politiky

2.4.1 Jeden z nevyřešených úkolů SSE se týká způsobu dosahování dohod a aliancí s veřejnými orgány z pozice vzájemného respektu a nezávislosti. Veřejné politiky jsou tedy jednou z prioritních otázek a cílů SSE v LA. Politiky opírající se především o přímé finanční podpory bez protiplnění jsou zdroji, které se nekontroloují a jsou nepředvídatelné tím, že se mohou stát nástrojem nátlaku a manipulace. Politiky, které slouží čistě ke zmírňování či asistenci, usnadňují špatné postupy.

2.4.2 Je nutné podporovat integrované a participativní politiky, které jsou v souladu se základními cíli SSE a vlád zajímajících se o schopnost SSE mobilizovat zdroje v komunitě i na trhu k dosažení obecného prospěchu pomocí inovačních řešení složitých problémů. Mezi veřejnou správou a organizacemi SSE nepochybně existuje vzájemná shoda ohledně sociálních cílů týkajících se řešení naléhavých problémů občanů ⁽⁶⁾.

2.4.3 Pro SSE je endemickým problémem, který vážně brzdí její rozvoj, přístup k financování. SSE je financována především z příspěvků členů a podporovatelů, nikoli ze spekulativního kapitálu třetích stran. Zároveň se díky ní široce využívá postupů, které jsou přínosem obecnému zájmu. Pokud jde o získávání pravidelných zdrojů financování pomocí reforem právních předpisů a makroekonomických opatření uzpůsobených SSE, je veřejný postup z obecného hlediska sporný a nedostatečný. Je zde absence státních politik, které by zahrnovaly SSE do obecného plánování hospodářství, politik financování průmyslu přinášejících nový kapitál, s mobilizací prostředků rizikového kapitálu, financováním ekonomické účasti pracovníků a společníků a podporou vytváření skupin podniků a podporovaly účast SSE na veřejných zakázkách. Je nutné znovu formulovat opatření, která kladou bezdůvodné překážky rozvoji vlastních finančních subjektů SSE, jako jsou etické bankovníctví a mikrofinancování.

2.4.4 Většinu států se nedostává jasných směrů činnosti v oblasti politiky, podle nichž by se navrhovaly programy koordinované v různých úrovních, administrativních pravomocích a strukturách a v nichž by se SSE mohla institucionalizovat v rámci meziodvětvového přístupu. Administrativní postupy nejsou dostatečně rychlé, ani neexistuje účinné sladování národní a nadnárodní úrovně v souvislosti s podporou SSE. Chybějící veřejné politiky, jejichž účelem je bránit destruktivním malým sociálním podnikům a místnímu a solidární výrobní síti, politiky v oblasti odborné pracovní přípravy a řízení podniků

⁽⁶⁾ Veřejné instituce SSE: Infocoop (Kostarika), Dansocial (Kolumbie), Incoop (Paraguay), INAES (Argentina), Senaes (Brazílie), Inacoop (Uruguay) či Insafocoop (Salvador).

zejména na komunální úrovni⁽⁷⁾ a politiky, které uzpůsobují legislativní rámce různých forem SSE. Je nutné zvláště zmínit nutnost realizace veřejných vzdělávacích politik (rozhodnutí 193 MOP-2002) orientovaných na SSE. Veřejná správa, včetně vysokých škol, a SSE nevynakládají na společnou práci dostatečné úsilí.

2.5 Hospodářský rozvoj v LA a úloha SSE

2.5.1 Spravedlivý hospodářský rozvoj a růst

2.5.1.1 LA prochází příznivým hospodářským vývojem, pokud jde o tradiční růst, ačkoli existují individuální rozdíly mezi státy. Tomuto růstu však stojí v cestě překážky, které způsobují, že jeho rozvoj probíhá v sociálním prostředí obrovské nerovnosti, masové nezaměstnanosti, která opakovaně zasahuje určitá sociální odvětví, obecně rozšířené prekarizace práce, ohnisek sociálního vyloučení a chudoby. Nicméně se zdá, že návrat hodnot „proaktivního státu“, který si je vědom neudržitelné sociální duality, může být impulsem ke spravedlivějšímu růstu⁽⁸⁾ šetrnějšímu k životnímu prostředí.

2.5.1.2 Přínos konsolidované SSE v LA k řízení rozvoje spočívá na vyřešení vážných případů chudoby, nerovnosti, vyloučení, neformální ekonomiky, vykořisťování, nedostatku sociální soudržnosti a stěhování podniků a v neposlední řadě na budování spravedlivějšího rozdělení příjmů a bohatství, jež by přispělo k potřebné změně výrobního modelu. V této linii se nachází SSE generující služby sociálního blahobytu, která oproti jiným odvětvím nabízí komparativní výhody spočívající v efektivnosti při přidělování a produkci zvýhodněných sociálních statků a služeb. Její schopnost sloužit širokým částem obyvatelstva a na územích obvykle vzdálených od mocenských a hospodářských center z ní dělá ideální prostředek pro dosažení spravedlivějšího rozvoje.

2.5.2 Neformální ekonomika a sociální práva

2.5.2.1 Neformální ekonomika je v LA masivním jevem, který se také vyskytuje v některých oblastech EU (šedá ekonomika) a je charakterizován tím, že při výkonu pracovních či

hospodářských činností částečně či úplně chybí sociální zabezpečení a účta k příslušným právním předpisům. Nezaměstnanost, nedostatečná zaměstnanost a špatné pracovní podmínky porušují deklarace MOP o důstojné práci⁽⁹⁾. Jde o akutní problém. Byla vyzorována přímá souvislost mezi neformální zaměstnaností či nedostatečnou zaměstnaností a indexy chudoby, nejčastěji u žen, mládeže, původních obyvatel či osob afrického původu a u osob se zdravotním postižením, a to jak pokud jde o pracovní neformálnost, tak nerovnost ve výši platů a v zacházení. Naopak SSE je spolu s dalšími aktéry účinným nástrojem boje s neformální ekonomikou tím, že pomáhá podnikům i jednotlivcům získávat legálnost a sociální zabezpečení. Navíc slouží k zamezení existence praktik zaměřených na zjištění externí zajištění veřejných služeb, jimž chybí garance dávek (sociálního zabezpečení), jsou nedostatečné kvality a současně snižují sociální ochranu příjemců. Odbory a další sociální aktéři, včetně SSE, mohou ve vzájemné spolupráci plnit zásadní úlohu při rozvoji institucionálních mechanismů zaměřených na boj proti neregulérním postupům a podvodům souvisejícím s neformální ekonomikou a se vznikem fenoménu nepravých osob samostatně výdělečně činných. Dalším z cílů je zajistit důstojnou práci a sociální služby pro všechny a stimulovat aktivity zaměřené na zvyšování kvalifikace.

2.5.2.2 MOP roli SSE uznává, neboť mezi hodnoty a zásady, na nichž spočívají její podniky, patří účta k zásadám a základním právům v oblasti práce⁽¹⁰⁾. V tomto smyslu prokázala schopnost rozšířit služby sociální ochrany na osoby a spotřebitele, kteří nejsou kryti fiskálními systémy sociálního zabezpečení, umožnit nápravu nerovnováhy na trhu práce a zajistit spravedlivé zacházení.

2.5.2.3 Existuje mnoho neformálních skupin osob samostatně výdělečně činných v rámci SSE, které nemají šanci na pracovní odbornou přípravu, financování a uznání z oficiálních míst. Existence recipročních vazeb a důvěra mezi malovýrobci či řemeslníky by mohly vytvářet procesy formalizace prostřednictvím podniků SSE, protože například výrobci mimo SSE prakticky nemají přístup na formální trhy. Pomocí zdravotních systémů řízených společně s uživateli se musí zvýšit zapojení SSE do rozvoje sociální ochrany. Prvořadým úkolem je vymýtit neformální ekonomiku, která by mohla existovat přímo v rámci SSE.

⁽⁷⁾ V souladu s tím, co se o MSP uvádí ve stanovisku CESE REX/180 (15.2.2006), Úř. věst. C 88, 11.4.2006, s. 85–93, k tématu Vztahy EU-Mexiko.

⁽⁸⁾ Podle údajů Ekonomické komise OSN pro Latinskou Ameriku a karibskou oblast (ECLAC) se více než polovina populace (350 mil. obyvatel) nachází pod hranicí chudoby a 22 milionů dětí musí pracovat, aby přežilo. Jako pozitivní vzory bychom vytyčili opatření přijatá v průběhu posledních deseti let brazilskými vládami, díky nimž se miliony osob dostaly z maximální chudoby. Brazilská SSE spolupracovala na této úspěšné činnosti prostřednictvím SENAES, na základě strategie jejího nejvyššího představitele Prof. Paula Singera. Podle jeho nedávných slov „potřebuje SSE více financí, větší trh a širší znalosti.“

⁽⁹⁾ Podle mapy brazilské solidární ekonomiky je v této zemi 22 000 podniků, z nichž třetina je neformálních (www.fbess.org.br). Viz také stanovisko CESE REX/232, Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 138–143, k tématu Vztahy EU-Střední Amerika, stanovisko CESE SOC/250, Úř. věst. C 93, 27.4.2007, s. 38–41, k tématu Podpora slušné práce pro všechny a pracovní dokument Evropsko-latinskoamerického parlamentního shromáždění z 12.10.2009 k tématu Strategie pro udržení a vytváření pracovních míst, zejména pro ženy a mladé lidi.

⁽¹⁰⁾ Pracovní dokument 2011 Sociální a solidární ekonomika: naše společná cesta k důstojné práci na <http://socialeconomy.itcilo.org/en/2011-readers>. Také jako odkaz pro odstavec 3.2. tohoto stanoviska.

2.5.3 Místní rozvoj a sociální soudržnost

2.5.3.1 Cíl spočívající ve stanovení minimální úrovně sociální soudržnosti se považuje za základ při jakémkoli uvažování o rozvoji⁽¹¹⁾. Místní samosprávy si uvědomují význam, jaký má podpora podnikatelů SSE při revitalizaci venkovských a městských komunit. Tyto podniky vytvářejí místní pracovní místa a jejich přebytky jsou v oběhu na místní úrovni, což podněcuje jejich akumulaci určenou k reinvesticím na daném území. Tím jsou zajištěny primární procesy sociální soudržnosti spolu s místní kontrolou investic, produktů a služeb a oběh přebytků, jež budou v rámci místní a regionální ekonomiky mobilizovány, aby vytvářely hospodářskou stabilitu.

2.5.3.2 SSE prokazuje schopnost vytvářet a šířit podnikatelskou kulturu a síť podniků a spájet ekonomickou aktivitu s místními výrobními potřebami. SSE aktivuje procesy vnitřního rozvoje ve venkovských oblastech, reaktivace průmyslových zón v úpadku a revitalizace znehodnocených městských oblastí, čímž zmírňuje vážnou územní nerovnováhu, aniž by lpěla na jediném vzorci místního rozvoje. Místo toho umožňuje spoleuexistenci různých režimů podle sociálních a ekonomických potřeb daných území.

2.5.3.3 SSE pomáhá územní autonomii tím, že klade zvláštní důraz na občanskou společnost při určování modelu rozvoje dané zóny a kontrole vývoje procesů růstu a strukturální změny. V těchto procesech mají zásadní pozici zemědělská družstva. Politiky sociální soudržnosti se musejí soustřeďovat na místní (venkovský a městský) rozměr, aby mohly zajišťovat základní sociální služby, infrastrukturu a vzdělání. Pro tento úkol je SSE nepostradatelná.

2.5.4 Pluralita a ekonomická demokracie

2.5.4.1 SSE není okrajovým sektorem, nýbrž se utváří jako institucionální prvek ekonomického systému, který koexistuje s veřejným i soukromým, kapitálovým sektorem. Tím zavádí ekonomickou pluralitu umožňující vyvažovat kroky vůči oběma. SSE přispívá k udržitelnému rozvoji, podporuje síť sdružení a usiluje o rovnost příležitostí prostřednictvím svých systémů vzdělávací podpory. Je nezbytná pro dosažení sociální stability, udržitelného hospodářského růstu, přerozdělení příjmů a aktivaci ekonomických alternativ.

⁽¹¹⁾ Vedle mnoha jiných pramenů například: EHSV: 6. setkání organizované občanské společnosti EU-LA z roku 2010. Pracovní dokument ECLAC pro Iberoamerický summit hlav států a předsedů vlád v Santiagu de Chile v roce 2007. CESE REX/257, Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 93–99, Vztahy EU-Brazílie. CESE REX/232, Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 138–143, Vztahy EU-Střední Amerika. EHSV: dohoda o přidružení mezi EU a Střední Amerikou. Summit v Guadalajaře EU-LA EHSV: 4. setkání organizované občanské společnosti EU-LA a zemí karibské oblasti z roku 2006. CESE REX/210, Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 81–90, Vztahy EU-Andské společenství. CESE REX/180, Úř. věst. C 88, 11.4.2006, s. 85–93, Vztahy EU-Mexiko. CESE REX/135, Úř. věst. C 110, 30/04/2004 s. 40–54, k Dohodě o celoamerické zóně volného obchodu (není k dispozici v českém jazyce). CESE REX/13 (Úř. věst. C 169, 16.6.1999) (není k dispozici v českém jazyce) Zvláštní význam má CESE REX /152, Úř. věst. C 110, 30.4.2004, s. 55–71, k tématu Sociální soudržnost v Latinské Americe a v Karibiku (není k dispozici v českém jazyce).

2.5.4.2 Fungování SSE na bázi demokratických zásad a účasti občanů na rozhodování o jejich ekonomických procesech je permanentní školou demokracie a občanství. Buduje sociální síť a její potenciál k úspěšné účasti na řešení sporů ve prospěch sociálního smíru a spravedlnosti z ní dělá nenahraditelnou součást hospodářského a sociálního systému v LA. Tyto vlastnosti je nutno podpořit.

3. Mezinárodní spolupráce v oblasti SSE

3.1 Nutnost spolupráce

3.1.1 SSE v EU i v LA vychází ze stejných zásad a postupů; tyto společné prvky mohou podpořit spolupráci mezi oběma regiony zaměřenou jak na udržitelný rozvoj, tak na spolupráci v oblasti obchodní a podnikatelské výměny.

3.1.2 Zopakujeme-li postoj, který EHSV již několikrát vyjádřil, je zapotřebí, aby se v rámci obchodních dohod uzavíraných se zeměmi LA podporoval rozvoj malých a středních podniků a mikropodniků, a to konkrétně SSE⁽¹²⁾.

3.2 Síť

3.2.1 Síť tvořené zastupitelskými subjekty SSE, sociálními podniky a informačními, kvantifikačními a inovačními centry a centry vysokoškolského vzdělávání mohou budovat platformy, které by pracovaly na odstranění výše uvedených rozsáhlých nedostatků. EU může být zvláště užitečná při dosahování těchto záměrů, ovšem opatření nelze zaměřovat pouze na země či oblasti s nižším příjmem, ale také na rozvíjející se země a regiony se středním příjmem, které usilují o konsolidaci své sociální soudržnosti a o spravedlivý růst. Existence SSE opřené o důvěryhodné síť by pomohla určit nejnaléhavější potřeby a neefektivnější projekty, což by mezinárodní spolupráci EU dodalo výběrovější charakter. Postup EU při vytváření sítí mezi LA a jinými rozvojovými regiony (Afrikou, Asií, ...) na bázi SSE by mohl mít zásadní význam⁽¹³⁾.

3.3 Spolupráce na rozvoji a společném rozvoji v rámci SSE

3.3.1 EU může spolupráci realizovat zaváděním **plánů podniků SSE pro udržitelný rozvoj**⁽¹⁴⁾, na nichž se budou podílet vlády zemí LA, které se k tomu zavážou, a na nichž

⁽¹²⁾ CESE REX/277, Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 48–54, Socioekonomické otázky ve vztazích EU-Latinská Amerika. Taktéž postoje EHSV k různým obchodním dohodám se zeměmi v této oblasti.

⁽¹³⁾ V tomto smyslu je třeba zdůraznit úlohu, kterou plní Čína v globálním měřítku, a její význam coby subjektu strategických aliancí, jež se dotýká mnoha aspektů. V AL existují významné síť, jako je například RED DEL USR (Mercosur), Unisol (Brazílie) či fond FIDES (Mexiko).

⁽¹⁴⁾ Souvislost mezi SSE a environmentální udržitelností je jedním z jejich rozpoznávacích znaků. V tomto smyslu: kapitola 9 dokumentu uvedeného v poznámce 10 tohoto stanoviska týkající se tzv. zelených pracovních míst. Rovněž Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 14–20 a Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 65–71.

budou spolupracovat organizace SSE z obou kontinentů tím, že budou zřizovat doprovodné a pomocně-technické programy určené podnikatelům v rámci aktivních politik zaměstnanosti. Tímto způsobem bude přítomnost EU v LA vnímána jako něco víc než jen komerční zájem.

4. Rok 2012 jako bod obratu: Mezinárodní rok družstev (OSN); 7. setkání organizací občanské společnosti zemí Evropské unie a Latinské Ameriky

4.1 OSN svou rezolucí Valného shromáždění č. 64/136 vyhlásila **rok 2012 Mezinárodním rokem družstev**. Obsahuje významná prohlášení, v nichž je vyzdvížen přínos družstev

k hospodářskému a sociálnímu rozvoji na celém světě a v němž OSN vyzývá k jejich aktivní podpoře zejména v roce 2012. Toto stanovisko souhlasí s obsahem této rezoluce ve všech směrech a shoduje se s jejími návrhy.

4.2 V roce 2012 se také bude konat **7. setkání organizací občanské společnosti zemí Evropské unie a Latinské Ameriky**. V rámci tohoto setkání a jeho přípravných schůzí proběhnou pracovní schůzky se zástupci SSE, LA a UE k obsahu tohoto stanoviska, jejichž cílem bude dospět ke konsensuálnímu doporučením pro konečný dokument.

V Bruselu dne 22. února 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON
